

sabb volt, mint ma. II. Rákóczi F. idejéig az iskola a templom előcsarnoka, a tanító pedig a lelkész szófogadó cselédje volt; a bajon Gömörben az alispán, a világi hatóság segített és erre a profán tudományok kedvelése és művelése hatalmasan megindult». *Szelényi Ö.* adatokat közöl a magyarországi ev. középiskolák tantervének történetéhez (1805—1886). E cikkben a Schedius *Opinio de scholis* és Lovich Ádám *Idea Systematis rei scholasticae* c. véleménye alapján Schedius által 1806-ban szerkesztett és 1810-ben kiadott tantervet ismerteti (*Systema rei scholasticae evangelicorum. aug. conf. in Hungaria*). A két Ratio Ed.-szal való viszonyát is érinti, de másik cikkben fogja kifejteni. — Igen kívánatos, hogy mindenik egyház levéltárából előkerüljenek a nevelésünk multját megvilágító adatok.

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL.

Népnevelés nemzeti alapon címen folytatja *Meumann* a nemzeti érzés jelentőségéről írt tanulmányát (*Zschr. f. päd. Psych. u. exp. Päd.*, 1915, 3. f., v. ö. *M. P.* 1915, 299. l.). A háború a nem harcolóknak kötelességévé teszi, hogy már most igyekezzenek intézményeket létesíteni a mai lelki állapotnak az egész nép javára fordítása érdekében. Evégre a népnevelés szükséges: nemesak az ifjúság nevelése az eddigi pedagógia értelmében, hanem az egész népé; rendszeres szervezése és benső egységesítése az eddig szétfolyó és hézagos ily célú törekvéseknek; az ifjúság nevelését tervszerűen rendezett folytatásnak kell kiegészítenie. Cél: a nép szellemi és erkölcsi kultúrájának megeremtése. Aki e munkához fog, annak tudnia kell, hogy a belső széttagolódás veszélyétől csak akkor menekülhet meg a népnevelés, ha olyan eszme vezet, mely iránt az egész nép fogékony. Ebből következik, hogy a népnevelés alapföltétele: a nép nemzeti érzésére, nemzeti tudatosságára való támaszkodás. Ez teszi a népet egységes személyiséggé. A nemzeti érzésnek kell a kiindulásnak és egyesítő alapnak lennie mindenféle népművelő törekvésben. — *Meumann*nak e szinte végrendeletszerű fejtegetéseiben érzik a most felismert igazság iránt való mély lelkesedés; remélhetően sokan indulnak utána ebben a tekintetben is. Annál inkább óhajtjuk ezt, mert a nemzet gondolatát tartjuk az egyesítésre alkalmasnak és hivatottnak nem pusztán a népnevelés szervezésében, hanem az egész, sokfelé ágazó nevelői gondolkodásban. A magyar gondolkodás mindig látta a nemzet fogalmának pedagógiai jelentőségét; elég erre oly különböző pedagógusokat idézni tanúul, mint *Felméri Lajos*, *Kármán Mór*, *Schneller István*.

Küzdelemre való nevelés. Ez a lényege annak a véleménynek, amelyet *Kerschesteiner* mondott a müncheni diákságnak tartott előadásában a háború és a nevelés viszonyáról (l. *Pharus* 1915, 465. l.). Akár békére nevelünk, akár háborúra, a nevelés mindig: küzdelemre való nevelés. Szükséges ezért értékeket ismertetni fel az emberekkel, mert értéketlenért senki sem küzd, viszont a felismert értékeknek mindenki önkéntelenül engedelmeskedik. Ebben van az erkölcsiség. Béke idején olyan